

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Jęksa

Sędziowie: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

SSO Leszek Matuszewski

Protokolant: p.o. staż. M. P.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu A. K.

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 r.

sprawy skazanego **W. S.**

na skutek apelacji wniesionej przez skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 14 czerwca 2016 r. sygn. akt II K 287/16

1. Uchyła zaskarżony wyrok i postępowanie w sprawie umarza.
2. Kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

L. M. S. H. B.

UZASADNIENIE

W dniu 30 marca 2016 r. **skazany W. S.** zwrócił się z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego (data złożenia pisma w administracji Aresztu Śledczego w Z. k. 2-3). Skazany wnosił o nowe połączenie skazań z wyroków Sądu Rejonowego w Pile objętych wyrokiem łącznym tego Sądu z dnia 8 maja 2012 r. pod sygn. II K 217/12, gdzie orzeczono wobec niego dwie kary łączne pozbawienia wolności: 1 rok i 6 miesięcy z wyroków SR Piła o sygn. II K 189/09 i II K 835/09 oraz 2 lata z wyroków SR Piła o sygn. VII K 95/09 i II K 314/09. Wnosił o zastosowanie pełnej absorpcji i połączenie wskazanych wyżej kar łącznych pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Pile, wyrokiem łącznym z dnia 14 czerwca 2016 r. wydanym w postępowaniu o sygn. II K 287/16, w zakresie wskazanym przez wnioskodawcę oraz na podstawie samodzielnych ustaleń, stwierdził, że **W. S.** został skazany następującymi wyrokami Sądu Rejonowego w Pile:

I. z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie VII K 398/05 za przestępstwa:

- a) z art. 157 § 2 kk popełnione w dniu 26 lutego 2005 r. na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem świadczenia nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie,
- b) z art. 190 § 1 kk popełnione w dniu 26 lutego 2005 r. na karę 4 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem świadczenia nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

powyższe kary ograniczenia wolności połączono i orzeczono karę łączną 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem świadczenia nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie;

I. z dnia 15 kwietnia 2009 r. w sprawie VII K 95/09 za przestępstwa:

- a) z art. 158 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione w dniu 4 sierpnia 2007 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) z art. 157 § 2 kk popełnione w dniu 9 kwietnia 2007 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności,
- c) z art. 190 § 1 kk popełnione w dniu 26 lipca 2007 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności,
- d) z art. 288 § 2 kk popełnione w dniu 4 sierpnia 2007 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat tytułem próby, oddano skazanego pod dozór kuratora sądowego, zobowiązano do powstrzymania się od nadużywania alkoholu - prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 14 kwietnia 2010 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

III. z dnia 21 października 2009 r. w sprawie II K 189/09 za przestępstwa:

- a) z art. 191 § 2 kk popełnione w dniu 18 kwietnia 2009 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności,
- b) z art. 244 kk popełnione w dniu 18 kwietnia 2009 r. na karę 5 miesięcy pozbawienia wolności;

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat tytułem próby, oddano skazanego pod dozór kuratora sądowego - prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 14 kwietnia 2010 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

IV. z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie II K 835/09 za przestępstwa:

- a) z art. 288 § 1 kk popełnione w okresie od 17 do 25 sierpnia 2009 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) z art. 244 kk popełnione w okresie od 17 do 25 sierpnia 2009 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat tytułem próby, orzeczono wobec skazanego karę 50 stawek dziennych grzywny po 20 złotych - prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 14 września 2010 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności;

wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Pile z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie II K 217/12 połączono kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Pile w sprawach II K 189/09 oraz II K 835/09 i orzeczono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

V. z dnia 29 stycznia 2010 r. w sprawie II K 314/09 za przestępstwa:

- a) z art. 158 § 1 kk popełnione w dniu 19 maja 2007 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,
- b) z art. 158 § 1 kk popełnione w dniu 18 maja 2007 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- c) z art. 160 § 1 kk popełnione w dniu 19 maja 2007 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,
- d) z art. 157 § 3 kk popełnione w dniu 19 maja 2007 r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności;

powyższe kary pozbawienia wolności połączono i orzeczono karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Pile z dnia 8 maja 2012 r. w sprawie II K 217/12 połączono kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Pile w sprawach VII K 95/09 oraz II K 314/09 i orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;

VI. z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie II K 1222/13 za przestępstwo z art. 286 § 1 kk i art. 270 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk popełnione w dniu 17 lipca 2009 r. na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat tytułem próby.

W oparciu o tak poczynione ustalenia Sąd Rejonowy w omawianym wyroku łącznym:

- w punkcie 1 na podstawie art. 575 § 1 kpk rozwiązał węzeł kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 21 października 2009 r. wydanej w sprawie o sygn. akt II K 189/09,

- w punkcie 2 na podstawie art. 575 § 1 kpk rozwiązał węzeł kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 17 listopada 2009 r. wydanej w sprawie o sygn. akt II K 835/09,

- w punkcie 3 na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk i art. 89 § 1 kk oraz art. 568a § 1 pkt 2 kpk orzeczone wyrokami wskazanymi w punktach III, IV i VI kary pozbawienia wolności połączył i orzekł karę łączną 2 lat pozbawienia wolności,

- w punkcie 4 na podstawie art. 572 kpk w pozostałym zakresie umorzył postępowanie

Następnie, na podstawie art. 577 kpk na poczet wymierzonej w punkcie 3 kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okres wykonania kary od 17 maja do 14 października 2013 r. Określenie początku i końca odbywania przez skazanego kary łącznej pozbawienia wolności pozostawił administracji zakładu karnego.

Na koniec orzekł o kosztach postępowania i na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości od ponoszenia kosztów sądowych.

Powyższy wyrok zaskarżył skazany W. S.

Zarzucał orzeczeniu mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych oraz rażąca niewspółmierność kary łącznej. Podniósł również zarzut obrazy prawa materialnego.

Wywodząc tak, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę poprzez wymierzenie łagodniejszej kary łącznej pozbawienia wolności przy pełniejszym zastosowaniu zasady absorpcji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odniosła ten skutek, że zainicjowała postępowanie odwoławcze, które zakończyło się uchyleniem zaskarżonego wyroku i umorzeniem postępowania w oparciu o art. 440 kpk w zw. z art. 572 kpk.

Zaznaczyć na wstępie trzeba, że jakkolwiek apelujący podniósł merytoryczne zarzuty apelacyjne – wyrażając przede wszystkim pogląd, iż Sąd Rejonowy nie uwzględnił wszystkich istotnych okoliczności, a przez to nieprawidłowo wymierzył karę łączną – Sąd Okręgowy odstąpił od ich rozpatrzenia. Zaniechanie to było umotywowane normą postępowania wywiedzioną z art. 440 kpk.

Analiza akt sprawy, a przede wszystkim wydanych względem skazanego orzeczeń ukazała, że objęcie węzłem wyroku łącznego skazań w sprawach Sądu Rejonowego w Pile o sygn. akt. II K 189/09, II K 835/09 i II K 1222/13 nastąpiło z obrazą prawa materialnego - to jest art. 89 § 1 kk i art. 89 § 1a kk oraz art. 4 § 1 kk poprzez nierozważenie i niezastosowanie tego ostatniego przepisu. Sąd Rejonowy nie uwzględnił bowiem, że po dniu 8 czerwca 2010 r., czyli po wejściu w życie ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy... (Dz. U. Nr 206, poz. 1598) nowelizującej

art. 89 kk, powinien był rozważyć względność ustaw przy porównaniu stanu normatywnego z daty orzekania w przedmiocie wyroku łącznego oraz stanu normatywnego z czasu popełnienia każdego z przestępstw wchodzących w skład zbiegu. Szczególnie, gdy przestępstwa wchodzące w skład realnego zbiegu, za które orzeczono kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania i bez warunkowego zawieszenia wykonania, zostały popełnione przed wejściem w życie wspomnianej ustawy zmieniającej Kodeks karny.

W tym miejscu wymaga przypomnienia, że art. 89 § 1 kk w brzmieniu obowiązującym do 8 czerwca 2010 r. wykluczał możliwość wymierzenia w wyroku łącznym kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności, jeżeli miałyby ona powstać z połączenia kary z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia. Jedyna możliwość połączenia tak orzeczonych kar jednostkowych w wyroku łącznym zachodziła wówczas w razie spełnienia warunków z art. 69 kk i wymierzenia kary łącznej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Jeśli zaś sąd orzekający w przedmiocie wyroku łącznego stwierdził, że nie zachodzą przesłanki z art. 69 kk pozwalające na warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej utworzonej z kary warunkowo zawieszony oraz kary bezwzględnej, powinien był odstąpić od wymierzenia kary łącznej w wyroku łącznym (umorzyć postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego), pomimo tego, że przestępstwa, za które kary te zostały orzeczone, pozostawały w zbiegu realnym o konfiguracji czasowej odpowiadającej warunkom z art. 85 kk (por. wyrok SN z 22 maja 2013 r., IV KK 138/13, LEX nr 1504810).

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że w okresie, gdy skazany W. S. dopuszczał się czynów osądzonych w sprawach o sygn. akt. II K 189/09, II K 835/09 i II K 1222/13, przepisy Kodeksu karnego określały naturę wyroku łącznego w ten sposób, iż orzeczona nim kara łączna nie mogła wywołać dla skazanego skutków mniej korzystnych niż te, które wynikały dlań z wykonania poszczególnych kar orzeczonych w jednostkowych wyrokach. Wyrok łączny nie mógł więc służyć naprawianiu zaniechań organów postępowania w zakresie łącznego oskarżenia lub rozpoznania sprawy o wszystkie czyny pozostające w zbiegu realnym. Wykluczona była przez to możliwość orzeczenia kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności według zasad określonych w art. 86 § 1 kk w okolicznościach przypadku typu tu rozpoznawanego, gdyż oznaczało to obarczenie skazanych ryzykiem włączenia do tej kary kar orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, jako podstawy do ferowania wyższej kary niż suma tych, które wykonane byłyby oddzielnie (por. wyrok SN z 3 czerwca 2009 r., III KK 27/09, LEX nr 512127).

Sąd odwoławczy widział zatem konieczność zastosowania w tym przypadku zasady intertemporalności. Przyznał rację Sądowi I instancji o tyle, że w tym postępowaniu należało zastosować przepisy o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (vide: art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw przepisów rozdziału IX ustawy Kodeks karny (Dz. U. poz. 396), kiedy to zostały wprowadzone nowe zasady orzekania kary łącznej. W dawnym stanie prawnym (przed 1 lipca 2015 r.) następowały jednak również zmiany przepisów dotyczących kary łącznej i w związku z tym należało rozważyć, którą regulację prawną zastosować w okolicznościach tej konkretnej sprawy. Krótko mówiąc, należało wskazać tą względniejszą dla W. S. ubiegającego się o wydanie wyroku łącznego. Procedując w tym względzie Sąd Okręgowy podzielił przy tym dominujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, szczegółowo wyżej zaprezentowany, że na gruncie stanu prawnego obowiązującego do 8 czerwca 2010 r. łączenie kar w wyroku łącznym nie mogło prowadzić do skutków mniej korzystnych dla skazanego niż te, które wynikały z wykonania kar jednostkowych. W konsekwencji uznał, że „stary” stan prawny co do łączenia kar pozbawienia wolności w wyroku łącznym, do dnia 8 czerwca 2010 r. był w rozważanym aspekcie korzystniejszy dla skazanego niż ten później obowiązujący. Ustawa w brzmieniu obowiązującym poprzednio i to sprzed nowelizacji wprowadzonej dnia 8 czerwca 2010 r. była zatem względniejsza dla podsądnego w rozumieniu art. 4 § 1 kk. Nie zostało to dostrzeżone przez Sąd I instancji

Podsumowując, Sąd Okręgowy stwierdził, że orzeczenie w punkcie 3 zaskarżonego wyroku kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności nastąpiło wbrew regule z art. 4 § 1 kk. Porównanie stanu, który zaistniałby, gdyby orzeczono zgodnie z treścią art. 89 § 1 kk sprzed nowelizacji, z decyzją podjętą w zaskarżonym wyroku, prowadziło przy tym do wniosku, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było rażąco niesprawiedliwe. Jego konsekwencją było bowiem faktyczne „zarządzenie” wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszony po połączeniu jej z karami pozbawienia

wolności z rozwiązanych węzłów kar łącznych orzeczonych w wyrokach o sygn. akt. II K 189/09 i II K 835/09, a które to kary zostały już względem skazanego wykonane.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że o takie połączenie kar nie wnosił skazany i w swoim wniosku o wydanie wyroku łącznego nie ujął nawet skazania gdzie wymierzono mu karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (SR Piła II K 1222/13). Oczywiście nie było to dla sądu orzekającego wiążące, jednak symptomatyczne i akurat w tym konkretnym przypadku, z racji zmiany regulacji prawnej, zasadne ograniczenie.

Podkreślić trzeba, że art. 440 kpk wskazuje, iż: „Jeżeli utrzymanie orzeczenia w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe, podlega ono zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów”. Owa oczywista niesprawiedliwość, należąca do kategorii względnych przyczyn odwoławczych (art. 438 kpk), musi wywierać rzeczywisty skutek i wpływ na treść orzeczenia wobec czego możliwym jest uznanie stwierdzonego uchybienia jako rażąco niesprawiedliwego. Podnieść przy tym należy, że każdą podstawę odwoławczą (art. 438 kpk) sąd może uwzględnić z urzędu, jeśli byłaby ona przyczyną wydania nieprawidłowego orzeczenia. Przepis art. 440 kpk uprawniający sąd do zmiany lub uchylenia orzeczenia na korzyść oskarżonego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (w wypadku oczywistej niesprawiedliwości), dotyczy jedynie orzeczenia, które przynajmniej w części zostało zaskarżone zwykłym środkiem odwoławczym.

Ponieważ z taką sytuacją mieliśmy do czynienia w przedmiotowej sprawie, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 440 kpk i uchylił wyrok Sądu Rejonowego. Jednocześnie postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego umorzył. Uczynił tak na podstawie art. 572 kpk. Zastosowanie jako „ustawy względniejszej” przepisu art. 89 kk w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 8 czerwca 2010 r., to jest w brzmieniu obowiązującym w chwili popełnienia czynów osądzonych w postępowaniach II K 189/09, II K 835/09 oraz II K 1222/13, powodowało, że w sprawie brak było warunków do wydania nowego wyroku łącznego. Oznacza to, że pozostają niezmiennie rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w Pile podjęte w wyroku łącznym z dnia 8 maja 2012 r. (sygn. akt II K 217/12).

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w sprawie, którymi wobec umorzenia postępowania obciążono w całości Skarb Państwa, stanowił art. 632 pkt 2 kpk.

L. M. S. H. B.